

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS TARNYBOS STATUTO 39, 53, 61 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 39, 53, 61 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo (toliau – įstatymas) projektas (toliau – VTS projektas) parengtas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – LRV) kanceliarijos 2019 m. kovo 20 d. pasitarimo dėl Nacionalinės kolektyvinės sutarties dėl pareiginės algos bazinio dydžio taikymo statutiniam pareigūnams protokole Nr. LV-87 nurodytus sprendimus ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2019 m. balandžio 18 d. nutarime Nr. KT13-N5/2019 „Dėl Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo ir Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ (toliau – KT nutarimas) pateiktas rekomendacijas.

VTS projektu siekiama:

- 1) sudaryti teisinės prielaidas vidaus tarnybos sistemos pareigūnams (toliau – pareigūnas (-ai)) taikyti nacionalinės kolektyvinės sutarties nuostatas;
- 2) įgyvendinti 2020 m. nacionalinės kolektyvinės sutarties nuostatą – padidinti minimalius pareiginės algos koeficientus;
- 3) įgyvendinti KT nutarime pateiktas rekomendacijas dėl tarnybinės atsakomybės teisinio reguliavimo tobulinimo.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

1. VTS 39 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad už tarnybinius nusižengimus skiriamos tarnybinės nuobaudos. Tarnybinė nuobauda skiriama atsižvelgiant į tarnybinį nusižengimą padariusio pareigūno kaltę, tarnybinio nusižengimo padarymo priežastis, aplinkybes ir padarinius, į pareigūno veiklą iki tarnybinio nusižengimo padarymo, tarnybinę atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, į Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme ar Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatyme nustatytais atvejais ir tvarka gautą informaciją. Taip pat pažymėtina, kad pareigūno, traukiamo tarnybinės atsakomybės, teisės (turėti atstovą, gauti visus turimus duomenis apie jo galimai padarytą tarnybinį nusižengimą, pateikti paaiškinimus, taip pat susipažinti su tarnybinio patikrinimo išvada bei tarnybinio patikrinimo metu surinkta ir naudota visa medžiaga, gauti jos kopiją) tarnybinio nusižengimo tyrimo procedūros metu garantuotos, tačiau jos nustatytos ne VTS, o Tarnybinių patikrinimų atlikimo, tarnybinių nuobaudų vidaus tarnybos sistemos pareigūnams skyrimo ir panaikinimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2019 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. 1V-55 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto įgyvendinimo“.

2. VTS 61 straipsnyje nustatytos šakos ir įstaigos kolektyvinių sutarčių šalys ir turinys. Nuostatų dėl nacionalinių kolektyvinių sutarčių sudarymo ir taikymo nėra.

VTĮ 6 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad nacionalinė kolektyvinė sutartis yra profesinių sąjungų organizacijų (susivienijimo, federacijos, centro ir kt.), atstovaujančių valstybės tarnautojams, ir LRV rašytinis susitarimas, kuriame nustatomi Lietuvos valstybės tarnautojų darbo užmokesčio, tarnybos (darbo), poilsio laiko ir kitos socialinės ir ekonominės sąlygos. Nepaisant to, kad pareigūnai yra statutiniai valstybės tarnautojai, vadovaujantis minėta įstatymo nuostata sudarytos nacionalinės kolektyvinės sutarties taikymas pareigūnams yra probleminis, nes VTĮ netaikomas statutiniams valstybės tarnautojams, o VTS nacionalinės kolektyvinės sutartys neregamentuotos.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. KT nutarime konstatuota, kad „įstatymų leidėjas VTĮ 29 straipsnio 2 dalyje (2012 m. spalio 2 d. redakcija), VTS 26 straipsnio (2013 m. birželio 27 d. redakcija) 1 dalyje, VTS (2015 m. birželio 25 d. redakcija) 33 straipsnio 1 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu, pagal kurį *inter alia* „tarnybinė nuobauda skiriama atsižvelgiant į <...> Kriminalinės žvalgybos įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka pateiktą informaciją <...>“, nustatęs tarnybinę nuobaudą skiriančiam subjektui pareigą visais atvejais skiriant minėtą nuobaudą atsižvelgti *inter alia* į KŽĮ nustatytais atvejais ir tvarka pateiktą informaciją, kuri, kaip minėta, nelaikytina savarankišku ir (ar) papildomu tarnybinių nuobaudų skyrimo kriterijumi, įtvirtino perteklinį teisinį reguliavimą. Taigi, atsižvelgdamas į *inter alia* konstitucinius teisinės valstybės, teisinio tikrumo ir teisinio aiškumo principus, taikomus teisėkūros subjektams, įstatymų leidėjas turėtų tinkamai sureguliuoti tarnybinės atsakomybės taikymo klausimus, *inter alia* pašalinti minėtą perteklinį teisinį reguliavimą“.

Taip pat minėtame nutarime konstatuota, kad: „VTS nuostatose nebuvo nustatyta, kad pareigūnas, įtariamą padaręs tarnybinį nusižengimą ir pagal VTS traukiamas tarnybinės atsakomybės, turi teisę *inter alia* turėti atstovą, gauti visus turimus duomenis apie jo galimai padarytą tarnybinį nusižengimą, pateikti pasiaiškinimus, taip pat susipažinti su tarnybinio patikrinimo išvada bei tarnybinio patikrinimo metu surinkta ir naudota visa medžiaga, gauti jos kopiją. Išvardytos garantijos tarnybinio nusižengimo padarymu įtariamam asmeniui įtvirtintos tik minėtame Apraše. Taigi, nors pagal visuminį teisinį reguliavimą pareigūno, traukiamo tarnybinės atsakomybės, minėtos teisės tarnybinio nusižengimo tyrimo procedūros metu garantuotos, vis dėlto šios teisės nebuvo (nėra) įtvirtintos įstatyme. Šiame kontekste pažymėtina, kad pagal Konstituciją, *inter alia* jos 33 straipsnio 1 dalį, konstitucinį teisinės valstybės principą, įstatymų leidėjas turėtų imtis atitinkamų priemonių, kad esminės žmogaus teisių ir laisvių tarnybinių nusižengimų tyrimo procese apsaugos garantijas įtvirtintų įstatyme.“

Atsižvelgiant į tai, VTS projekte siūloma išbraukti nuostatą, reglamentuojančią tarnybinę nuobaudą skiriančiam asmeniui atsižvelgti į Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme ar Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatyme nustatytais atvejais ir tvarka gautą informaciją. Taip pat VTS projekte siūloma nustatyti pareigūno, traukiamo tarnybinės atsakomybės, teisės tarnybinio nusižengimo tyrimo procedūros metu.

2. Siekiant užtikrinti pareigūnų lygiateisiškumą ir sudaryti teises prielaidas jiems taikyti nacionalinių sutarčių nuostatas, VTS projekte siūloma įtvirtinti nacionalinės sutarties apibrėžimą.

3. 2019 m. liepos 10 d. LRV ir profesinių sąjungų organizacijų pasirašytos 2020 metų nacionalinės kolektyvinės sutarties (reg. Nr. PV3-326) 10.1 papunkčiu LRV įsipareigojo kartu su Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu Lietuvos Respublikos Seimui pateikti įstatymo projektą dėl VTS priede nurodytų pareigūnų visų pareigybių grupių minimalių pareiginės algos koeficientų

padidindami vidutiniškai 0,5. Siekiant įgyvendinti šį išsipareigojimą, VTS projekte siūloma VTS priede nurodytus pareigūnų visų pareigybių grupių minimalius pareiginės algos koeficientus didinti diferencijuotai: aukščiausios grandies pareigūnams, einantiems 1–5 grupių pareigas, padidinti 0,2, einantiems 6 ir 7 grupių pareigas – 0,4, einantiems 8 ir 9 grupių pareigas – 0,6, einantiems 10–14 grupių pareigas – 0,7, einantiems žemiausios 15 grupės pareigas – 0,8. Tokiu būdu žemiausias koeficientas daugiau būtų didinamas mažesnes pajamas gaunantiems pareigūnams, kurie sudaro didžiąją tarnaujančių pareigūnų dalį. VTS projekte siūlomas diferencijuotas visų pareigybių grupių minimalių koeficientų didinimas sudaro vidutiniškai 0,5.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Laukiami teigiami įstatymo rezultatai aptarti 4 punkte.

Priėmus įstatymą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymas nesusijęs su įtaka kriminogeninei situacijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymas nesusijęs su įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

VTS projektas turi būti svarstomas kartu su Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu.

9. Ar projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

VTS projektas parengtas laikantis nustatytų reikalavimų.

10. Ar projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

VTS projekto nuostatos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams neprieštarauja.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Pritarus VTS projektui Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui reikės iki 2019 m. gruodžio 31 d. pakeisti Tarnybinių patikrinimų atlikimo, tarnybinių nuobaudų vidaus tarnybos sistemos pareigūnams skyrimo ir panaikinimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2019 m. įsakymu Nr. 1V-55 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto įgyvendinimo“.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įstatymo nuostatai, kuria siūloma VTS priede nurodytus pareigūnų visų pareigybių grupių minimalius pareiginės algos koeficientus padidinti vidutiniškai 0,5, vidaus reikalų ministro valdymo srities statutinėms įstaigoms papildomai reikės apie 7,8 mln. eurų (su valstybinio socialinio draudimo įmokomis), finansų ministro valdymo srities statutinėms įstaigoms papildomai reikės apie 2,4 mln. eurų (su valstybinio socialinio draudimo įmokomis), teisingumo ministro valdymo srities statutinėms įstaigoms papildomai reikės apie 0,9 mln. eurų (su valstybinio socialinio draudimo įmokomis).

13. Projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

VTS projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

VTS projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „valstybės tarnyba“, „valstybės tarnautojas“, „vidaus tarnyba“, „pareigūnas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
